
Dokument s plenarne sjednice

A9-0062/2021

26.3.2021

IZVJEŠĆE

o europskoj strategiji za integraciju energetske sustava
(2020/2241(INI))

Odbor za industriju, istraživanje i energetiku

Izvjestitelj: Christophe Grudler

SADRŽAJ

	Stranica
PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA	3
OBRAZLOŽENJE	19
MIŠLJENJE ODBORA ZA PROMET I TURIZAM	22
INFORMACIJE O USVAJANJU U NADLEŽNOM ODBORU	27
POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U NADLEŽNOM ODBORU	28

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA

o europskoj strategiji za integraciju energetske sustava (2020/2241(INI))

Europski parlament,

- uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 194.,
- uzimajući u obzir Pariški klimatski sporazum od 12. prosinca 2015.,
- uzimajući u obzir cilj održivog razvoja UN-a br. 7 „Svima osigurati pristup pouzdanoj, održivoj i modernoj energiji po pristupačnoj cijeni”,
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 16. veljače 2016. naslovljenu „Strategija EU-a za grijanje i hlađenje” (COM(2016)0051),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 28. studenoga 2018. naslovljenu „Čist planet za sve – Europska strateška dugoročna vizija za prosperitetno, moderno, konkurentno i klimatski neutralno gospodarstvo” (COM(2018)0773),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 11. prosinca 2019. naslovljenu „Europski zeleni plan” (COM(2019)0640),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 19. veljače 2020. naslovljenu „Europska strategija za podatke” (COM(2020)0066),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 10. ožujka 2020. naslovljenu „Nova industrijska strategija za Europu” (COM(2020)0102),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 8. srpnja 2020. naslovljenu „Energija za klimatski neutralno gospodarstvo: strategija EU-a za integraciju energetske sustava” (COM(2020)0299),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 8. srpnja 2020. naslovljenu „Strategija za vodik za klimatski neutralnu Europu” (COM(2020)0301),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 17. rujna 2020. naslovljenu „Povećanje klimatskih ambicija Europe za 2030. – Ulaganje u klimatski neutralnu budućnost za dobrobit naših građana” (COM(2020)0562),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 14. listopada 2020. naslovljenu „Val obnove za Europu: ozelenjivanje zgrada, otvaranje radnih mjesta, poboljšanje života” (COM(2020)0662),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 14. listopada 2020. naslovljenu „Strategija EU-a za smanjenje emisija metana” (COM(2020)0663),

- uzimajući u obzir Izvješće Komisije od 14. listopada 2020. o stanju energetske unije (COM(2020)0950),
- uzimajući u obzir Izvješće Komisije od 14. listopada 2020. o napretku u pogledu konkurentnosti u području čiste energije (COM(2020)0953),
- uzimajući u obzir Izvješće Komisije od 14. listopada 2020. o napretku u pogledu energetske učinkovitosti (COM(2020)0954),
- uzimajući u obzir Izvješće Komisije od 14. listopada 2020. o napretku u području obnovljive energije (COM(2020)0952),
- uzimajući u obzir izvješće Komisije od 14. listopada 2020. naslovljeno „Cijene i troškovi energije u Europi” (COM(2020)0951),
- uzimajući u obzir komunikaciju Komisije od 19. studenog 2020. naslovljenu „Strategija EU-a za iskorištavanje potencijala energije iz obnovljivih izvora na moru za klimatski neutralnu budućnost” (COM(2020)0741),
- uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 25. lipnja 2019. o budućnosti energetske sustava u energetske unije kako bi se osigurala energetska tranzicija i ostvarivanje energetske i klimatske ciljeve do 2030. i nakon toga,
- uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 11. prosinca 2020. o klimatskom cilju EU-a za 2030.,
- uzimajući u obzir zaključke Europskog vijeća od 12. prosinca 2019.,
- uzimajući u obzir Inicijativu za vodik koju je pokrenulo austrijsko predsjedništvo Vijeća u Linzu 17. i 18. rujna 2018.,
- uzimajući u obzir Inicijativu za održivu i pametnu plinsku infrastrukturu za Europu, koju je 1. i 2. travnja 2019. u Bukureštu pokrenulo rumunjsko predsjedništvo Vijeća,
- uzimajući u obzir Direktivu Vijeća 2003/96/EZ od 27. listopada 2003. o restrukturiranju sustava Zajednice za oporezivanje energenata i električne energije¹,
- uzimajući u obzir Direktivu 2006/66/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 6. rujna 2006. o baterijama i akumulatorima i o otpadnim baterijama i akumulatorima te stavljanju izvan snage Direktive 91/157/EEZ²,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 347/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2013. o smjernicama za transeuropsku energetske infrastrukturu te stavljanju izvan snage Odluke br. 1364/2006/EZ i izmjeni uredaba (EZ) br. 713/2009, (EZ) br. 714/2009 i (EZ) br. 715/2009³,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) br. 1316/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od

---

¹SL L 283, 31.10.2003., str. 51.

²SL L 266, 9.6.2006., str. 1.

³SL L 115, 25.4.2013., str. 39.

11. prosinca 2013. o uspostavi Instrumenta za povezivanje Europe, izmjeni Uredbe (EU) br. 913/2010 i stavljanju izvan snage uredaba (EZ) br. 680/2007 i (EZ) br. 67/2010⁴, koja se trenutno revidira,
- uzimajući u obzir Direktivu 2014/94/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 22. listopada 2014. o uspostavi infrastrukture za alternativna goriva⁵,
  - uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2018/1999 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o upravljanju energetsom unijom i djelovanjem u području klime, izmjenama uredaba (EZ) br. 663/2009 i (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva 94/22/EZ, 98/70/EZ, 2009/31/EZ, 2009/73/EZ, 2010/31/EU, 2012/27/EU i 2013/30/EU Europskog parlamenta i Vijeća, direktiva Vijeća 2009/119/EZ i (EU) 2015/652 te stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 525/2013 Europskog parlamenta i Vijeća⁶,
  - uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2018/2001 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora⁷,
  - uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2018/2002 Europskog parlamenta i Vijeća od 11. prosinca 2018. o izmjeni Direktive 2012/27/EU o energetskej učinkovitosti⁸ (Direktiva o energetskej učinkovitosti),
  - uzimajući u obzir Direktivu (EU) 2019/944 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i izmjeni Direktive 2012/27/EU⁹,
  - uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2019/943 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o unutarnjem tržištu električne energije¹⁰,
  - uzimajući u obzir Uredbu Vijeća (EU) br. 559/2014 od 6. svibnja 2014. o osnivanju Zajedničkog poduzeća za gorivne članke i vodik¹¹,
  - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 14. ožujka 2019. o klimatskim promjenama – Europska strateška dugoročna vizija za prosperitetno, moderno, konkurentno i klimatski neutralno gospodarstvo u skladu s Pariškim sporazumom¹²,
  - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 28. studenoga 2019. o klimatskej i okolišnoj krizi¹³,
  - uzimajući u obzir Rezoluciju od 28. studenoga 2019. o Konferenciji UN-a o klimatskim

---

⁴SL L 348, 20.12.2013., str. 129.

⁵SL L 307, 28.10.2014., str. 1.

⁶SL L 328, 21.11.2018., str. 1.

⁷SL L 328, 21.11.2018., str. 82.

⁸SL L 328, 21.11.2018., str. 210.

⁹SL L 158, 14.6.2019., str. 125.

¹⁰SL L 158, 14.6.2019., str. 54.

¹¹SL L 169, 7.6.2014., str. 108.

¹²SL C 23, 21.1.2021., str. 11.

¹³Usvojeni tekstovi, P9_TA(2019)0078.

- promjenama koja će se održati 2019. u Madridu u Španjolskoj (COP25)¹⁴,
- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 15. siječnja 2020. o europskom zelenom planu¹⁵,
  - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 2. srpnja 2020. o sveobuhvatnom europskom pristupu skladištenju energije¹⁶,
  - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 10. srpnja 2020. o reviziji smjernica za transeuropsku energetska infrastrukturu¹⁷,
  - uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,
  - uzimajući u obzir mišljenje Odbora za promet i turizam,
  - uzimajući u obzir izvješće Odbora za industriju, istraživanje i energetiku (A9-0062/2021),
- A. budući da su Parlament, Vijeće i Komisija podržali cilj postizanja klimatski neutralnog gospodarstva do 2050., u skladu s Pariškim sporazumom i na temelju pravednosti i najboljih dostupnih znanstvenih spoznaja, pri čemu bi se porast globalne temperature trebao ograničiti na 1,5 °C iznad predindustrijske razine;
- B. budući da je Komisija predložila zajednički cilj smanjenja emisija stakleničkih plinova za najmanje 55 % do 2030., dok je Parlament podržao cilj smanjenja tih emisija za 60 % do 2030.;
- C. budući da se u Izvješću o stanju energetske unije za 2020. pokazalo da se potražnja za energijom u EU-u općenito smanjuje, no da raste u određenim sektorima, kao što su promet te informacijske i komunikacijske tehnologije (IKT);
- D. budući da su zgrade odgovorne za otprilike 40 % ukupne potrošnje energije u EU-u i za 36 % emisija stakleničkih plinova iz energije te da informacijske i komunikacijske tehnologije čine od 5 do 9 % globalne potrošnje električne energije;
- E. budući da je 2017. godine 70 % primarne energije upotrijebljene u EU-u dolazilo iz fosilnih goriva (nafta, prirodni plin i ugljen)¹⁸;
- F. budući da Međunarodna agencija za energiju procjenjuje da otprilike jedna trećina globalnih emisija metana dolazi iz energetske sektora;
- G. budući da postizanje klimatske neutralnosti zahtijeva odmak od sustava koji se u velikoj mjeri temelji na fosilnim gorivima i kretanje prema energetski visokoučinkovitom i klimatski neutralnom sustavu koji se temelji na obnovljivim izvorima energije;

---

¹⁴Usvojeni tekstovi, P9_TA(2019)0079.

¹⁵Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0005.

¹⁶Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0198.

¹⁷Usvojeni tekstovi, P9_TA(2020)0199.

¹⁸Izvješće Eurostata za 2019. o statistici u području energetike, prometa i okoliša:

<https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/10165279/KS-DK-19-001-EN-N.pdf/76651a29-b817-eed4-f9f2-92bf692e1ed9>

- H. budući da integracija energetskeg sustava znači koordinirano planiranje i rad energetskeg sustava u cjelini, uključujući više nositelja energije i povezanu infrastrukturu, te sve krajnje potrošače;
- I. budući da se integracijom energetskeg sustava može odgovoriti na mnoge izazove koji proizlaze iz energetske tranzicije, a posebno na izazov dekarbonizacije, optimizacije i uravnoteženja energetskeg mreža, čime se jamči sigurnost opskrbe te se potiče strateška autonomija EU-a;
- J. budući da će dvostruka zelena i digitalna tranzicija energetskeg mreža zahtijevati dosad nezabilježena javna i privatna ulaganja u modernizaciju infrastrukture i uvođenje nove infrastrukture tamo gdje je to potrebno, kao i ulaganja u obnovu zgrada te istraživanje i razvoj;
- K. budući da se integracijom energetskeg sustava može ubrzati tranzicija na klimatski neutralno gospodarstvo, a troškovi za europske građane, vlasti i poduzeća zadržati unutar realističnih i prihvatljivih granica, istodobno ojačati energetske sigurnost, zaštititi zdravlje i okoliš te promicati rast, inovacije i vodeći globalni položaj u industriji; budući da se mora provesti troškovno isplativa integracija energetskeg sektora;
- L. budući da bi se u skladu s Uredbom (EU) 2018/1999 načelo „energetska učinkovitost na prvom mjestu” trebalo učinkovito provesti u svakom planiranju opskrbe energijom i potražnje za njom te u odlukama o politikama i ulaganjima, što znači da bi svaku odluku trebalo sustavno ocjenjivati u odnosu na alternativne troškovno učinkovite, tehnički, gospodarski i okolišno prihvatljive mjere energetske učinkovitosti¹⁹;
- M. budući da je kriza uzrokovana bolešću COVID-19 pokazala da je ključno moći se osloniti na siguran i fleksibilan energetskeg sustav; budući da su dodatni troškovi električne energije i grijanja stavili veći pritisak na kućanstva;
1. podupire smjer koji je Komisija iznijela u svojoj Komunikaciji o strategiji za integraciju energetskeg sustava, odnosno kaskadni prioritet u pogledu energetske učinkovitosti i uštede energije, dekarbonizacije krajnjih namjena kroz izravnu elektrifikaciju, niskougljična goriva koja se temelje na obnovljivim izvorima za primjene za koje ne postoji alternativna opcija; poziva Komisiju i države članice da zajamče provedbu dosljednog dugoročnog pristupa u duhu solidarnosti i suradnje te da se za predmetne industrije i društvo u cjelini osmisli stabilan regulatorni okvir; ističe da će privatni sektor, zajedno s javnim sektorom, imati ključnu ulogu u uspjehu i učinkovitoj provedbi te strategije i poduprijeti izgradnju energetskeg sustava kojim se EU usmjerava prema klimatskoj neutralnosti najkasnije do 2050.;
  2. uvjeren je da takva strategija može pomoći Uniji da utvrdi put prema ostvarenju svojih klimatskih ciljeva te istodobno održi dostupnost energije, cjenovnu pristupačnost i sigurnost opskrbe razvojem kružnog, visoko energetske učinkovitog, integriranog, povezanog, otpornog, pametnog, multimodalnog, pravednog i dekarboniziranog sustava; ističe da bi se u toj strategiji, posebno s obzirom na posljedice pandemije bolesti COVID-19, trebala utvrditi vizija kojom se podupire klimatski neutralno

gospodarstvo te istodobno ojačati energetska sigurnost i konkurentnost, poticati radna mjesta i mala i srednja poduzeća (MSP-ove) te štititi zdravlje i okoliš, uz istodobno promicanje održivog rasta i inovacija;

3. podsjeća na važnost uzimanja u obzir raznolikosti nacionalnih energetske sustava i izazova; potiče Komisiju da istraži različite načine dekarbonizacije koji mogu pomoći svakoj državi članici u primjeni najučinkovitijih rješenja za dekarbonizaciju u skladu s njihovim potrebama i resursima;

Optimizacija i dekarbonizacija energetske sustava

4. ponavlja svoju potporu načelu „energetska učinkovitost na prvom mjestu”, što znači da se prednost mora dati štednji energije i povećanju energetske učinkovitosti; podsjeća da kružnost i izravna elektrifikacija, tamo gdje ih je moguće provesti, predstavljaju važan put prema dekarbonizaciji; ističe potrebu za razvojem otpornog i klimatski neutralnog energetske sustava u kojemu se vodi računa o načelu troškovne učinkovitosti; naglašava potrebu za portfeljom klimatski prihvatljivih rješenja koja će omogućiti razvoj energetske najučinkovitijih i najisplativijih tehnologija na tržištu te doprinijeti smanjenju ugljičnog otiska i poticanju energetske neovisnosti u Uniji;
5. ističe brojne dobrobiti povećanih napora u pogledu energetske učinkovitosti, kao što su manja ovisnost o uvozu energije, manji računi za potrošnju, veća industrijska konkurentnost te opća korist za klimu i okoliš;
6. poziva Komisiju da ocijeni mogućnost primjene načela „energetska učinkovitost na prvom mjestu” u predstojećim revizijama zakonodavstva i metodologija Unije te u novim inicijativama, posebno u pogledu planiranja scenarija i infrastrukture te analize troškova i koristi, te u okviru preporuka državama članicama u vezi s njihovim nacionalnim zakonodavstvima;
7. konstatira visoku potrošnju energije u vodnom sektoru; poziva Komisiju da razmotri energetske učinkovite mjere za vodni sektor EU-a i mogućnost upotrebe pročišćenih otpadnih voda kao izvora obnovljive energije na licu mjesta u okviru integracije energetske sustava;
8. napominje da države članice i Unija u cjelini nisu ostvarile dovoljan napredak u pogledu energetske učinkovitosti i obnove zgrada, kako je predstavljeno u Izvješću o napretku u području energetske učinkovitosti za 2020.; potiče Komisiju da revidira ciljeve utvrđene u Direktivi (EU) 2018/2002 o energetske učinkovitosti kako bi ih se uskladilo s klimatskim ciljevima nakon temeljite procjene učinka, uzimajući pritom u obzir svoje preporuke u okviru postupka upravljanja energetske unijom i Plana za postizanje klimatskog cilja; poziva Komisiju da preispita postojeće mjere i donese usmjerenije politike, posebno u sektorima u kojima nije ostvaren dovoljan napredak, kao što je primjerice sektor prometa; u tom pogledu pozdravlja strategiju za val obnove i predstojeću reviziju Direktive (EU) 2018/844 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o izmjeni Direktive 2010/31/EU o energetske učinkovitosti zgrada i Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti²⁰; podsjeća na važnost procjene

---

²⁰SL L 156, 19.6.2018., str. 75.

učinka revidiranih ciljeva na poduzeća, posebno na MSP-ove;

9. poziva Komisiju da, kao troškovno učinkovit način smanjenja emisija, načelo energetske učinkovitosti proširi na cijeli lanac vrijednosti i na sve krajnje namjene; poziva Komisiju da predloži konkretne inicijative za smanjenje gubitaka energije duž prijenosnih i distribucijskih mreža u okviru revizije Uredbe (EU) 347/2013 o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu i Uredbe (EU) 2017/1938 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2017. o mjerama zaštite sigurnosti opskrbe plinom i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 994/2010²¹;
10. pozdravlja novu strategiju EU-a za metan; podsjeća da je ključno brzo uvesti sustave za praćenje emisija metana koji se oslanjaju na tehnologije satelitskog promatranja poput onih razvijenih u okviru programa Copernicus; poziva Komisiju da predloži mjere za daljnje smanjenje emisija metana u energetskom sektoru; pozdravlja prijedlog Komisije da se mjerenje, izvješćivanje i provjera te otkrivanje i saniranje istjecanja učine obveznima;
11. ističe potencijal ponovne upotrebe otpada, osobito energije i otpadne topline iz industrijskih procesa, biološkog otpada, zgrada i podatkovnih centara; skreće pozornost na održivu proizvodnju energije koja proizlazi iz poljoprivrede, potrošnje hrane i šumarstva; poziva Komisiju i države članice da prilikom daljnje revizije Direktive o otpadu izrade učinkovite poticaje i poslovne modele za uporabu industrijske otpadne topline i neizbježne otpadne topline u okviru toplinskih mreža ili njihovo skladištenje²²;
12. skreće pozornost na izazov dekarbonizacije grijanja i hlađenja; poziva na daljnju provedbu strategije za grijanje i hlađenje, među ostalim u okviru revizije Direktive o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora²³ i Direktive o energetske učinkovitosti, kao i na stvaranje poticajnog okvira prilikom revizije smjernica o državnim potporama za zaštitu okoliša i energiju²⁴; ističe potencijal visokoučinkovitih niskotemperaturnih mreža centraliziranog grijanja četvrte i pete generacije; napominje da one mogu imati važnu ulogu u troškovno učinkovitoj dekarbonizaciji topline u urbanim i industrijskim područjima; pozdravlja činjenicu da će mreže centraliziranog grijanja i hlađenja ispunjavati uvjete za financiranje u skladu s revidiranom Uredbom o Instrumentu za povezivanje Europe²⁵ te poziva da ih se uključi kao potencijalne projekte od zajedničkog interesa u okviru Uredbe TEN-E²⁶; nadalje, poziva Komisiju da toplinsku infrastrukturu i skladištenje toplinske energije uzme u obzir pri izradi desetogodišnjih planova razvoja mreže i za Europsku mrežu operatora prijenosnih sustava za električnu energiju (ENTSO-E) i za Europsku mrežu operatora prijenosnog sustava za plin (ENTSO-G); sa zabrinutošću primjećuje nisku stopu zamjene starih i neučinkovitih sustava grijanja; pozdravlja aktualnu reviziju sekundarnog zakonodavstva o označivanju energetske učinkovitosti i ekološkom dizajnu grijača i hladnjaka prostora i vode; ističe potencijal digitalnih alata za pametno upravljanje energijom uz jamčenje

---

²¹SL L 280, 28.10.2017., str. 1.

²²SL L 312, 22.11.2008., str. 3.

²³SL L 328, 21.11.2018., str. 82.

²⁴Smjernice o državnim potporama za zaštitu okoliša i energiju

²⁵SL L 348, 20.12.2013., str. 129.

²⁶SL L 115, 25.4.2013., str. 39.

kibersigurnosti i zaštite podataka;

13. podsjeća da će za energetska tranzicija biti potrebna ulaganja u infrastrukturu u iznosu od 520 do 575 milijardi EUR godišnje kao i razmjerno i učinkovito korištenje obnovljive energije; poziva Komisiju da izradi planove za uključive, integrirane i realistične scenarije, u kojima se dodatno uzimaju u obzir energetska učinkovitost i integracija energetske sustava, u skladu s Planom ulaganja za održivu Europu; napominje da je potrebno poštovati kriterije održivog ulaganja utvrđene u Uredbi (EU) 2020/852 Europskog parlamenta i Vijeća od 18. lipnja 2020. o uspostavi okvira za olakšavanje održivih ulaganja²⁷ i financijskih instrumenata koji su u potpunosti u skladu s klimatskim i energetske ciljevima za 2030. te klimatskom neutralnosti najkasnije do 2050. kako bi se osiguralo da ne dođe do neupotrebljive imovine; ističe da razni europski programi i financijski instrumenti imaju ključnu ulogu u poticanju energetske tranzicije; naglašava da je potrebno osigurati da upotreba izvora energije kao što je prirodni plin bude samo prijelazne prirode, s obzirom na cilj postizanja klimatske neutralnosti; naglašava da bi se integracijom sustava u najvećoj mogućoj mjeri trebala iskoristiti postojeća energetska infrastruktura koja može pomoći u ostvarenju troškovno učinkovitog prijelaza u mnogim sektorima;
14. potvrđuje važnost *ex ante* procjene i predviđanja potreba za mjerama za energetska učinkovitost, integracijom sustava ili novom infrastrukturom za proizvodnju, međusobnu povezivost, prijenos, distribuciju, skladištenje i pretvorbu energije kako bi se optimizirala upotreba postojeće energetske infrastrukture u klimatski neutralnom gospodarstvu i osigurala njezina gospodarska, okolišna i društvena izvedivost kao i troškovna učinkovitost te istodobno izbjegli učinci ovisnosti i neupotrebljiva imovina; ističe važnost poštovanja načela tehnološke neutralnosti među tehnologijama koje su nužne za ostvarenje klimatske neutralnosti jer su za neke tehnologije koje će biti potrebne u doglednoj budućnosti i dalje potrebna ulaganja u istraživanje i razvoj; zahtijeva da se u svaki infrastrukturni projekt prije izgradnje uključi alternativni scenarij koji se temelji na smanjenju potražnje i/ili integraciji sektora;
15. pozdravlja objavu nove strategije EU-a za energiju iz obnovljivih izvora na moru; naglašava da je brz razvoj odobalnih energetske otoka ključan za postizanje našeg cilja u pogledu kapaciteta obnovljive energije do 2030.; smatra da je ta strategija prilika za povećanje proizvodnje energije iz obnovljivih izvora, povećanje izravne upotrebe električne energije i podupiranje neizravne elektrifikacije, primjerice s pomoću vodika i sintetičkih goriva; u tu svrhu poziva na sveobuhvatnu reviziju zakonodavstva EU-a o energetske infrastrukturi i ciljanu reviziju relevantnih smjernica za državne potpore kako bi se promicalo korištenje svih obnovljivih izvora energije; ističe potencijal dodatnog korištenja solarne energije na razini distribucije za građane, industriju i javni sektor; poziva države članice da pojednostavne postupke izdavanja dozvola i uklone administrativne prepreke proizvodnji obnovljive energije;
16. poziva Komisiju da reviziju Uredbe (EU) br. 347/2013 o smjernicama za transeuropsku energetska infrastrukturu iskoristi kao priliku za njezino potpuno usklađivanje s ciljem klimatske neutralnosti; ističe da bi načela smanjenja emisija, digitalizacije i integracije energetske sustava trebala biti sadržana u ciljevima Uredbe i desetogodišnjem

---

²⁷SL L 198, 22.6.2020., str. 13.

planiranju razvoja mreže, kao i u dulji vremenski okvir za planiranje usklađen s ciljem klimatske neutralnosti kako bi se, između ostalog, izbjegli izgubljeni troškovi; naglašava da se ulaganjima u digitalizaciju postojeće infrastrukture može znatno poboljšati upravljanje njome korištenjem digitalnih blizanaca, algoritama ili umjetne inteligencije; podržava proširenje područja primjene Uredbe na energetske infrastrukturu kao što je infrastruktura za skladištenje i vodik; poziva na izradu integriranog i koordiniranog plana mreže kojim će se postupno obuhvatiti svi nositelji energije i sva infrastruktura; naglašava da bi infrastruktura energetskog sustava trebala biti integrirana s digitalnim i prometnim sustavima;

17. potiče Komisiju da predloži ambicioznije mjere i ciljeve u reviziji Direktive (EU) 2018/2001 o promicanju energije iz obnovljivih izvora kako bi se na temelju detaljne procjene učinka u svim sektorima povećao udio energije iz obnovljivih izvora; naglašava potrebu za ubrzanjem prelaska na energetske sustav koji se temelji na obnovljivim izvorima energije i brzom elektrifikacijom sektorâ krajnje namjene tamo gdje je to moguće, pri čemu treba imati na umu troškove i energetske učinkovitost;
18. pozdravlja donošenje strategije za val obnove za Europu kojom će se ubrzati uvođenje mjera energetske učinkovitosti i učinkovitosti resursa te povećati udio obnovljivih izvora energije u zgradama diljem EU-a; poziva Komisiju i države članice da uzmu u obzir sinergije između energetskog i građevinskog sektora kako bi se postigla klimatska neutralnost; naglašava da će obnova postojećih zgrada biti dopuna dekarbonizaciji proizvodnje energije;
19. prepoznaje dosadašnji napredak u integraciji energetskih tržišta EU-a s tržištima ugovornih stranaka Energetske zajednice; naglašava važnost promicanja suradnje u području obnovljive energije; naglašava potrebu za jačanjem mehanizama prekogranične suradnje u predstojećoj reviziji Direktive (EU) 2018/2001 o promicanju obnovljive energije;
20. pozdravlja donošenje europske strategije za vodik; naglašava da bi prednost trebalo dati izgradnji opskrbnog lanca obnovljivog vodika u Europi kako bi se ostvarile prednosti prvog ulaska, konkurentnost u industriji i sigurnost opskrbe energijom; uvjeren je da obnovljiv i niskougljični vodik mogu pomoći u smanjenju postojećih emisija, kao što su one iz industrijskih procesa i teškog prijevoza, u kojima bi izravna elektrifikacija mogla biti ograničena zbog niske isplativosti ili tehničkih, socijalnih i ekoloških razloga; podsjeća da je potrebno ubrzati dekarbonizaciju postojeće proizvodnje vodika; podržava pokretanje važnih projekata u području vodika koji će biti od zajedničkog europskog interesa; poziva Komisiju da izradi sveobuhvatan okvir za klasifikaciju i certifikaciju plinovitih nosača na temelju potpunog životnog ciklusa ušteda emisija stakleničkih plinova i kriterija održivosti, u skladu s pristupom iz Direktive (EU) 2018/2001 o promicanju obnovljive energije; naglašava da je takva klasifikacija od iznimne važnosti za sudionike na tržištu, vlasti i potrošače; ističe da je potrebno razviti čvrst okvir i odgovarajuće osnovne vrijednosti kako bi se osiguralo da se dovoljan dodatni kapacitet za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora upotrebljava razmjerno potrebi za vodikom iz obnovljivih izvora; poziva Komisiju da razmotri tu raznolikost potreba u predstojećim zakonodavnim prijedlozima; traži od Komisije da zajamči pošteno i učinkovito tržišno natjecanje između vodika koji uvoze međunarodni partneri i vodika proizvedenog u EU-u;

21. naglašava ulogu koju ekološki sigurno hvatanje, skladištenje i upotreba ugljika mogu imati u postizanju ciljeva europskog zelenog plana; podržava integrirani kontekst politike za poticanje primjene ekološki sigurnih primjena hvatanja, skladištenja i upotrebe ugljika koje donose neto smanjenje emisija stakleničkih plinova kako bi teška industrija postala klimatski neutralna kada ne postoje mogućnosti izravnog smanjenja emisija²⁸; u tom pogledu pozdravlja prijedlog Komisije da se u okviru Industrijskog foruma za čistu energiju organizira godišnji europski forum za hvatanje, korištenje i skladištenje ugljika (CCUS) kako bi se dodatno istražile mogućnosti poticanja takvih projekata; podsjeća da je potrebno dati prednost izravnim smanjenjima emisija i mjerama za održavanje i poboljšanje prirodnih ponora i spremnika EU-a, primjerice održivim gospodarenjem šumama;
22. naglašava da promet može znatno olakšati uvođenje energije iz obnovljivih izvora; poziva Komisiju i države članice da predlože povoljan politički okvir i ambiciozne ciljeve koji se temelje na načelu tehnološke neutralnosti kada je riječ o tehnologijama potrebnima za postizanje klimatske neutralnosti, za pravedan, cjenovno pristupačan i uravnotežen prijelaz na dekarbonizaciju svih vrsta putničkog i teretnog prijevoza, uključujući javne vozne parkove i mreže, cestovni, pomorski, kopneni, željeznički i zračni promet, prvenstveno kroz elektrifikaciju i, ako to nije moguće, goriva proizvedena na održiv način; pozdravlja najavu Komisije da će postaviti milijun stanica za punjenje električnih vozila u okviru revizije Direktive 2014/94/EU o uspostavi infrastrukture za alternativna goriva; poziva Komisiju da proizvođače automobila potiče da omoguće punjenje povezivanjem vozila s mrežom; naglašava da je potrebno prilagoditi mreže za elektrifikaciju i infrastrukturu za alternativna goriva za europski vozni park te podržati druga lako primjenjiva rješenja, posebno u prometnim čvorištima; ističe potencijal za unutarnju suradnju u području dekarbonizacije prekograničnog prometa; u tom pogledu ističe ključnu ulogu Prometne zajednice i Komisije u stvaranju sinergija sa susjednim zemljama i ubrzanju prijenosa standarda EU-a u pogledu emisija iz prometa; naglašava važnost javnog prijevoza u smanjenju potražnje za energijom te potrebu za razvojem i širenjem dekarboniziranog javnog prijevoza i u urbanim i u ruralnim područjima;
23. naglašava da postoje sektori koji povećavaju svoju potrošnju energije, kao što su prometni sektor, sektor turizma i sektor IKT-a; podržava Komisiju u ispitivanju sinergija između mreža centraliziranog grijanja i hlađenja i izvora neizbježne otpadne topline; pozdravlja obvezu koja je uvrštena u digitalnu strategiju EU-a, a koja se odnosi na to da se do 2030. postigne klimatska neutralnost podatkovnih centara; poziva Komisiju da predloži akcijski plan za sudjelovanje turističkog sektora u procesu integracije energetske sustava, te da između ostalog razmotri mogućnost promicanja željezničkog turizma, održive i e-mobilnosti te stvaranja kružnih energetske zajednice u održivom turizmu;

Ravnoteža energetske sustava

24. napominje da će sa sve decentraliziranijom kombinacijom proizvodnje iz obnovljivih izvora održavanje ravnoteže elektroenergetskih mreža i upravljanje vršnom potražnjom i proizvodnjom biti još složeniji te u tom smislu ističe ulogu upravljanja potrošnjom, skladištenja i pametnog upravljanja energijom; ističe da prijelaz na decentraliziranu proizvodnju energije ima brojne prednosti: njime se može poticati uporaba lokalnih izvora energije, što će dovesti do veće lokalne sigurnosti opskrbe energijom, razvoja zajednice i kohezije osiguravanjem novih izvora prihoda i stvaranjem novih radnih mjesta; podsjeća da države članice i dalje mogu slobodno odlučivati o svojoj kombinaciji izvora energije, čija je raznolikost ključna za jamčenje sigurnosti opskrbe;
25. naglašava da je interkonekcija važnija nego ikad prije kako bi se osigurao prijenos obnovljive energije u područja u kojima će potražnja biti najveća te kako bi se postigla ravnoteža energetske sustava u cjelini; ističe da je potrebno maksimizirati trgovinu električnom energijom i provesti obvezu upotrebe najmanje 70 % postojećeg kapaciteta interkonekcije iz članka 16. stavka 8. Uredbe (EU) 2019/943 o unutarnjem tržištu električne energije; ističe da bi Komisija i predmetne države članice trebale uspostaviti učinkovite mjere kojima će se riješiti problem nedostatka konekcijskih vodova na moru s obzirom na sve veću ulogu energije na moru u integriranom energetske sustavu;
26. žali zbog toga što niz država članica još nije ostvario cilj od 10 % elektroenergetske interkonekcije do 2020.; pozdravlja prijedlog Komisije da se cilj elektroenergetske interkonekcije za 2030. poveća na 15 %, pod uvjetom da se kroz popis projekata od zajedničkog interesa bolje podupiru nacionalna ulaganja; potiče Komisiju da ponovno pokrene rad stručne skupine za ciljeve interkonekcije;
27. napominje da bi se infrastruktura elektroenergetskih mreža trebala dodatno poboljšati digitalizacijom i automatizacijom kako bi se osigurala fleksibilnost sustava i iskoristile sinergije s drugim nositeljima energije; pozdravlja Komisijinu najavu „Akcijskog plana za digitalizaciju energetike” u cilju razvoja konkurentnog tržišta za digitalne energetske usluge u okviru kojeg bi se zajamčile privatnost i neovisnost podataka te podržalo ulaganje u digitalnu energetske infrastrukturu; naglašava da će pametne mreže omogućiti sve veći prodor decentralizirane i fleksibilne proizvodnje energije iz obnovljivih izvora, kao i elektroenergetski sustav s visokom razinom interkonekcije;
28. ponavlja da je europski kapacitet za skladištenje energije ključan izvor fleksibilnosti i sigurnosti opskrbe; potvrđuje potrebu za smanjenjem regulatornih prepreka za postavljanje opreme za skladištenje; poziva Komisiju da u predstojećoj reviziji Direktive 2003/96/EZ o oporezivanju energije procijeni kako smanjiti troškove poreza i pristojbi na preobrazbu i skladištenje energije te spriječiti potencijalno dvostruko oporezivanje projekata skladištenja; podsjeća na važnost jamčenja potpune interoperabilnosti različitih sustava prijevoza i skladištenja, uključujući one koji imaju prekogranični značaj i povezani su s trećim zemljama; potiče Komisiju da revidira tu direktivu, izbjegavajući pritom nepotrebne poremećaje na tržištu na štetu drugih izvora energije i štetne učinke na potrošače;
29. poziva države članice da poboljšaju pristup kapitalu za sve projekte skladištenja energije, s naglaskom na modernizaciji postojeće infrastrukture; poziva Komisiju da

dodatno uzme u obzir potrebu za uvođenjem infrastrukture za skladištenje pri sljedećem sastavljanju popisa projekata od zajedničkog interesa i reviziji Smjernica o državnim potporama za zaštitu okoliša i energiju;

30. sa zabrinutošću primjećuje veliku ovisnost EU-a o uvozu litij-ionskih baterija; stoga pozdravlja pristup utvrđen u strateškom akcijskom planu za baterije²⁹, posebno diversifikaciju izvora sirovina, razvoj alternativnih rješenja za rijetke zemne metale, potpunu primjenu trgovinske politike EU-a kako bi se osigurala održiva i sigurna opskrba te razvoj poticaja za kružnost, kao i uspostavu Europskog saveza za baterije;
31. podsjeća na komplementarnu ulogu koju tehnologije pretvaranja električne energije u drugo gorivo (power-to-X) mogu imati u uravnoteženju mreža kako bi se prevladala uska grla u infrastrukturi, prijenosu energije te osiguranju fleksibilnosti i sezonskog skladištenja toplinske i električne energije jer ih je lako integrirati u postojeću infrastrukturu; uvjeren je da će te tehnologije pomoći u integraciji sve većeg udjela proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora; napominje da je potrebno razviti kapacitete za skladištenje vodika;
32. podsjeća na važnost interkonekcijskih vodova i suradnje među mrežnim operaterima; pozdravlja uspostavu regionalnih koordinacijskih centara u skladu s Uredbom (EU) 2019/943 o unutarnjem tržištu električne energije; smatra da bi operatori prijenosnih sustava trebali primjenjivati integrirani i međusektorski pristup u budućem planiranju mreža te da bi trebali biti dosljedni u pogledu klimatskih i energetske ciljeva, kao i nacionalnih energetske i klimatske planova;
33. ističe prednosti „višesmjernog” sustava u kojem potrošači imaju aktivnu ulogu u opskrbi energijom; podsjeća da države članice moraju osigurati da svi građani imaju pravo proizvoditi, trošiti i skladištiti vlastitu energiju pojedinačno ili kao zajednica te u tom pogledu naglašava ulogu opcija fleksibilnosti u prijelazu s energetske sustava koji se temelji na ponudi na onaj koji se temelji na potražnji, čime će se aktivnim potrošačima omogućiti odgovor na potražnju putem digitalnih rješenja koja su u potpunosti u skladu s Općom uredbom o zaštiti podataka³⁰; poziva Komisiju i države članice da istraže načine za daljnje poticanje razvoja europskog tržišta za fleksibilnost na strani potražnje, među ostalim putem zajedničkih standarda za fleksibilnost krajnje namjene, procjene mogućih koristi i učinaka na troškove energetske sustava; pozdravlja uvođenje fleksibilnih integriranih energetske sustava u cilju optimizacije sektora centraliziranog grijanja/hlađenja te upotrebe učinkovite i fleksibilne visokoučinkovite kogeneracije, čime se doprinosi uravnoteženju elektroenergetske mreže, isplativoj upotrebi obnovljivih izvora energije i integraciji otpadne topline na lokalnoj/regionalnoj razini; poziva na brzu provedbu Direktive (EU) 2019/944 o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište električne energije i njezinih odredbi o upravljanju potrošnjom;
34. ističe ulogu koju električna mobilnost može imati kao oblik pametne integracije

---

²⁹Prilog II. Komunikaciji Komisije pod naslovom „Europa u pokretu: Održiva mobilnost za Europu: sigurna, povezana i čista” (COM(2018) 293 final) od 17. svibnja 2018.

³⁰Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ, SL L 119, 4.5.2016., str. 1.

energetskog i prometnog sektora korištenjem kapaciteta za fleksibilnost; naglašava da elektrifikacija prometnog sektora ima potencijal za povećanje energetske strateške autonomije Unije smanjenjem potrebe za uvezenim fosilnim gorivima; ističe potencijal uvođenja tehnologija „povezivanja vozila s mrežom” u pogledu skladištenja i fleksibilnosti te napominje da će za to biti potrebna interoperabilnost energetskih sustava i električnih vozila;

35. podsjeća na važnost rješavanja problema rizika u pogledu kibersigurnosti u energetskom sektoru kako bi se zajamčila otpornost energetskih sustava; ističe da se povećanjem broja povezanih proizvoda, kao što su uređaji za grijanje, električna vozila i pametna brojlja, može povećati rizik od kibernapada na elektroenergetski sustav; potiče Komisiju da se čim prije uhvati u koštac s tim rizicima uspostavom visoke razine zaštite u pogledu kibersigurnosti za povezane proizvode u kontekstu kodeksa elektroenergetske mreže u vezi s kibersigurnosti;
36. navodi da je za obnovljiviji, decentraliziraniji i integriraniji energetski sustav potrebno bolje predviđanje potražnje za energijom te usklađivanje s opskrbom i skladištenjem različitih nositelja energije koje će se više odvijati u stvarnom vremenu; u tom pogledu naglašava ključnu ulogu digitalizacije u obradi statističkih i meteoroloških podataka; poziva Komisiju i države članice da razviju unutarnje tržište za digitalne energetske tehnologije štiteći istovremeno privatnost i osobne podatke potrošača; potiče države članice da usvoje sustav pokazatelja pripremljenosti za pametne tehnologije koji je razvijen u okviru Direktive 2010/31/EU o energetskej učinkovitosti zgrada³¹ kako bi se iskoristio potencijal za fleksibilnost potražnje na razini zgrada; naglašava da će za to biti potrebno više zajedničkih standarda u pogledu razmjene podataka; pozdravlja namjeru Komisije da donese akcijski plan za digitalizaciju energije kako bi se potaknulo preuzimanje vodeće uloge EU-a u području tehnologije i omogućili integriraniji energetski sustavi s inteligentnim rješenjima u određenim sektorima (pametne mreže, učinkovitiji i sigurniji prijevoz, uštede energije u zgradama) i poboljšano financiranje za razdoblje 2021. – 2027.;
37. podsjeća na ključnu ulogu Agencije za suradnju energetskih regulatora u integraciji energetskih sustava i provedbi zakonodavstva EU-a u području energetike; poziva Komisiju i države članice da osiguraju da Agencija raspolaže dostatnim sredstvima za izvršavanje svojih zadaća;

Dostupnost energije za sve građane i poduzeća

38. podsjeća da je glavni cilj djelovanja EU-a u području energetike osigurati dobro funkcioniranje tržišta uzimajući u obzir potrebu za očuvanjem i unapređenjem okoliša; poziva Komisiju da poduzme potrebne mjere kako bi se zaštitilo dobro funkcioniranje energetskih tržišta i osigurala potpuna provedba pravne stečevine za unutarnje energetske tržište, uključujući paket za čistu energiju, uskladila prava potrošača u sektorima plina i centraliziranoga grijanja s onima u sektoru električne energije te kako bi im se pomoglo da doprinesu dekarbonizaciji gospodarstva; naglašava važnost usmjeravanja potrošača prema energetski i troškovno najučinkovitijim mogućnostima dekarbonizacije na temelju cijena koje na odgovarajući način odražavaju sve troškove korištenog nositelja energije; pozdravlja inicijativu za reviziju Direktive 2003/96/EZ o

---

³¹SL L 153, 18.6.2010., str. 13.

oporezivanju električne energije i njezinu preobrazbu u instrument kojim se politike oporezivanja usklađuju s energetske i klimatskim ciljevima za 2030. i 2050.; poziva Komisiju i države članice da u tu direktivu uvrste klimatske ciljeve; ističe da je potrebno revidirati njezino područje primjene i razlikovati fosilne, niskougljične i obnovljive plinove kako bi se potaknuo razvoj dekarboniziranih alternativa; poziva države članice da ukinu neopravdane poreze i pristojbe kako bi osigurale usklađenost oporezivanja, promicale čiste inovativne tehnologije i zajamčile konkurentne troškove energije u Europi; traži od država članica da rade na postupnom ukidanju svih izravnih i neizravnih subvencija za fosilna goriva;

39. slaže se s analizom Komisije o potrebi za daljnjim radom na postupnom ukidanju subvencija za fosilna goriva, potrebi za dosljednijim cjenovnim signalima u energetske sektorima i državama članicama, nedostatku dosljednosti u pogledu visokih naknada koje nisu povezane s energijom i pristojbi koje snose kupci električne energije te činjenici da vanjski troškovi nisu internalizirani; potiče Komisiju i države članice da riješe poznate probleme djelotvornim regulatornim mjerama;
40. uvjeren je da je potrošače energije potrebno potaknuti da budu aktivniji; pozdravlja stupanje na snagu novih odredaba iz Direktive (EU) 2019/944 o unutarnjem tržištu električne energije kojima se aktivnim potrošačima omogućuje da u potpunosti sudjeluju na tržištu i iskoriste prednosti svojih aktivnosti; poziva Komisiju da procijeni preostale prepreke omogućavanju razvoja vlastite potrošnje energije iz obnovljivih izvora i zajednica energije iz obnovljivih izvora, posebno onih u kućanstvima s niskim primanjima ili osjetljivim kućanstvima te za industrijske potrošače; poziva na transparentnost informacija o učinku energetske odabira na klimu u okviru planirane informativne kampanje za potrošače;
41. ističe potencijal osnaživanja potrošača u integriranim sustavima obnovljive energije u pogledu proizvodnje, potrošnje, skladištenja i prodaje energije; smatra da se time također pružaju prilike zajednicama energije iz obnovljivih izvora za unapređenje energetske učinkovitosti na razini kućanstava i doprinos borbi protiv energetske siromaštva;
42. ponovno ističe potencijal energetske zajednice i mikromreža za razvoj pristupa održivijoj energiji, posebno za udaljena i otočna područja te najudaljenije regije; ističe da je nužno jamčiti integraciju tih područja s transeuropskim energetske mrežama i osmisliti projekte koji će otoke ili skupine otoka učiniti energetske samodostatnima uz korištenje obnovljivih izvora energije oslanjajući se na primjer projekta Tilos u okviru programa Obzor 2020.;
43. poziva Komisiju da predloži pravila kojima se energetske zajednicama građana omogućuje daljnje sudjelovanje u integraciji energetske sustava, primjerice povezivanjem na toplinske mreže, sustave za punjenje električnih vozila ili uređaje za skladištenje ili upravljanje potrošnjom uz proizvodnju energije iz obnovljivih izvora;

Osiguravanje vodećeg položaja Europe u tehnologijama za održivu i obnovljivu energiju

44. podsjeća da je jedan od ciljeva energetske unije smanjenje naše ovisnosti o uvozu i osiguravanje sigurnosti opskrbe i tehnološke neovisnosti; poziva EU da izvuče lekcije iz trenutačne gospodarske krize i da radi na većoj autonomiji u području strateških lanaca

vrijednosti; smatra da stvaranje sinergija može pomoći u postizanju tog cilja;

45. naglašava da je važno proširiti konkurentnost europskih tehnologija kako bi se poticala autonomija Unije u strateškom energetske sektoru; poziva Komisiju da raznim strukturnim i sektorskim fondovima podrži istraživanje i inovacije; podsjeća na vodeći položaj Unije u svijetu u području tehnologija za satelitsko mjerenje emisija, a posebno u uslugama praćenja stanja atmosfere programa Copernicus; podsjeća na stručnost Europskog centra za srednjoročne prognoze vremena u predviđanju vremenskih uvjeta, a time i u predviđanju fluktuacija u potražnji za energijom; poziva Komisiju da razmotri dodatne popratne tehnologije kojima će se doprinijeti integriranom energetske sustavu otpornom na klimatske promjene, među ostalim u područjima u kojima Europa ima vodeću ulogu na svjetskoj razini i domaće vrijednosne lance;
46. sa zabrinutošću napominje da se u zaključcima Izvješća o stanju energetske unije za 2020. ističe smanjenje ulaganja u istraživanje i inovacije u području tehnologija čiste energije; podsjeća na ključnu ulogu potpore EU-a u istraživanju i inovacijama, a posebno disruptivnim inovacijama; pozdravlja povećanje proračuna za istraživanje u okviru programa Obzor Europa i uspostavu europskog istraživačkog prostora;
47. ističe potrebu za pravednom tranzicijom te poziva Komisiju i države članice da se pozabave strukturnim promjenama u energetske sektoru u svim relevantnim zakonodavnim prijedlozima kako bi se olakšao prijelaz na klimatsku neutralnost; ponavlja obećanje iz novog zelenog plana da nitko neće biti zapostavljen; u tom pogledu napominje da je od iznimne važnosti preoblikovati vještine zaposlenika u sektorima kojima prijete gašenje zbog prelaska na zeleno gospodarstvo; ističe vrijednost bogatog europskog stručnog znanja u području integracije energetske sustava i poziva države članice da cijene to stručno znanje i pomognu u njegovu prijenosu iz sektora fosilne energije u klimatski neutralan sektor integriranih energetske sustava;
48. ističe sljedeće revolucionarne inovacije i tehnologije u procesima koje je potrebno dodatno poboljšati u pogledu kružnog gospodarstva i učinkovite strategije integracije sektora:
  - (a) visokoučinkovita proizvodnja čelika temeljena na obnovljivom vodik, u kojoj se kombinira recikliranje čelika i proizvodnja trajnih željeznih kalupa,
  - (b) centralizirano grijanje s pomoću podzemnog transporta viška topline,
  - (c) pametno punjenje i promjena načina prijevoza u prometnom sektoru,
  - (d) održiva zamjena petrokemijskih i agrokemijskih proizvoda i s njima povezanih procesa,
  - (e) nova generacija proizvodnje i recikliranja baterija,
  - (f) i tehnologije uranjanja u tekućinu za podatkovne centre kojima se znatno smanjuju energetske potrebe i višak topline;
49. pozdravlja pokrenute inicijative za strateške lance vrijednosti; poziva na prepoznavanje tehnologija u području energije iz obnovljivih izvora kao strateškog lanca vrijednosti i

na uspostavu saveza za potporu naporima za jačanje tih tehnologija, kao i inicijative za poboljšanje procesa i energetske učinkovitosti; poziva Komisiju da zajamči transparentno upravljanje svim savezima, uključujući sudjelovanje malih i srednjih poduzeća, civilnog društva, nevladinih organizacija i neovisnih stručnjaka, jamčeći pritom geografsku raznolikost;

o

o o

50. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću i Komisiji.

OBRAZLOŽENJE

Predgovor

Klimatska kriza s kojom se suočavamo uvelike je uzrokovana masovnom upotrebom fosilnih goriva od razdoblja industrijske revolucije, osobito u Europi. Stoga je energetska tranzicija neodvojivo povezana s ciljem klimatske neutralnosti EU-a do 2050.

Ovo je izvješće u skladu s raspravom koja se vodi zadnjih desetak godina o energetskej tranziciji EU-a i koja je temelj politike smanjenja ekološkog otiska EU-a.

U kontekstu stvaranja energetske unije ta strategija odražava promjenu perspektive o energetskim sustavima, što izvjestitelj pozdravlja. Energetska tranzicija više se ne razmatra kao dodavanje pojedinačnih izazova – izazova dekarbonizacije proizvodnje električne energije, smanjenja ovisnosti o fosilnim gorivima, smanjenja potražnje u energetski intenzivnim sektorima itd. Vidi se kao razvoj sustava koji omogućuje dekarbonizaciju svih sektora europskog gospodarstva s pomoću sinergija među njima, ali i među državama članicama. Integracija energetskih sustava predstavlja viševektorsku integraciju.

Optimizacija i dekarbonizacija energetskih sustava

Izvjestitelj smatra da su načela optimizacije i kružnosti pretpostavke za integraciju energetskih sustava. Dosad su se energetski vrijednosni lanci smatrali linearnima, od proizvodnje energije do krajnjih korisnika. Energetska učinkovitost, utvrđena kao načelo europske energetske politike, usmjerena je gotovo isključivo na određene krajnje korisnike.

Taj pristup neće biti dovoljan za postizanje ugljične neutralnosti koju EU nastoji postići do 2050. jer je jasno da nećemo moći dekarbonizirati svu svoju energetske potražnju ako ostane nepromijenjena ili čak poraste (osobito u prometnom sektoru). Stoga moramo ocijeniti, ponovno razmotriti i ponovno osmisliti načine optimizacije naše energije tijekom cijelog njezina životnog ciklusa, od proizvodnje do uporabe i ponovne upotrebe.

Važno je napomenuti da povećanje udjela obnovljivih izvora energije neće samo smanjiti naš ugljični otisak već i ograničiti gubitke energije u proizvodnji električne energije jer je faktor primarne energije obnovljivih izvora niži nego za fosilne izvore. Međutim, ulaganja potrebna za masovno uvođenje energije iz obnovljivih izvora znatna su i vode do jednostavnog zaključka: da bi energetska tranzicija bila cjenovno pristupačna za gospodarstvo EU-a i njegove građane, energiju, pa čak i energiju iz obnovljivih izvora, treba štedjeti.

Strategija koju je predstavila Komisija predstavlja još jedan, iako nedovoljno odlučan, korak u smjeru učinkovitosti elektroenergetskih mreža. Izvjestitelj smatra da optimizacija infrastrukture predstavlja znatan potencijal koji je još uvijek nedovoljno iskorišten. Uvođenje nove infrastrukture, posebno za električnu energiju, za pretvorbu i skladištenje, mora se smatrati cjelinom kojim se stvaraju nove sinergije među sektorima. Zato je vodik, ako dolazi iz bezugljične električne energije, zanimljiva prilika jer nudi novi, održiviji izvor plinovite energije, ali i nov način skladištenja i fleksibilnosti.

Taj novi pristup također trebao uključivati više kružnosti. Proizvodi dobiveni industrijskim i poljoprivrednim procesima i organski otpad moraju se tretirati kao izvori energije. Otpadna

toplina koju emitiraju naše industrije ili podatkovni centri mora se moći iskoristiti, primjerice skladištenjem ili vraćanjem u toplinske mreže. Drugim riječima, potrebno je stvoriti nove, horizontalne i decentraliziranije veze između različitih krajnjih potrošača energije kako bi u konačnici manje ovisili o centraliziranim elektroenergetskim mrežama koje je teže dekarbonizirati. Kao takav, taj pristup izravno odražava industrijsku strategiju EU-a.

Naposljetku, izvjestitelj istražuje različite načine za ubrzanje dekarbonizacije u sektorima u kojima se iz raznih razloga energetska potražnja teško smanjuje. U nekim sektorima, kao što je građevinski, naponi u pogledu energetske učinkovitosti i dalje su nedovoljni. U prometnom sektoru alternativna niskouglična rješenja još nisu dovoljno privlačna, a potražnja i dalje raste unatoč naporima u pogledu multimodalnosti i prijelaza na nove načine prijevoza. U teškoj industriji žestoka globalna konkurencija i niske cijene ugljika također usporavaju ulaganja u održivije proizvodne metode. Svi ti izazovi moraju se u potpunosti uzeti u obzir jer i dalje predstavljaju slabu točku europske strategije za klimatsku neutralnost.

Ravnoteža energetske sustava

Energetska dekarbonizacija već je u tijeku u brojnim europskim regijama, što nam danas daje dovoljan odmak za razumijevanje prilika i predviđanje izazova koje ona može predstavljati za ravnotežu mreža, uključujući elektroenergetske mreže. S porastom potražnje za električnom energijom u sektorima kao što su promet ili grijanje, izraženije će biti i vršne potražnje za električnom energijom. Integracija energetske sustava može pomoći u ujednačavanju tih vršnih potražnja s proizvodnjom električne energije koja će biti sve nepostojanija. Pretvorba električne energije u vodik, na primjer, nudi rješenja za skladištenje viška tijekom vršne proizvodnje.

S druge strane, veća fleksibilnost potražnje može uvelike koristiti upravljanju elektroenergetskim mrežama. Ta fleksibilnost može početi na razini mreže. Digitalizacija i pojava rješenja kojima se, primjerice, objedinjuju velike količine podataka bit će ključni saveznici kako bi se osigurala ravnoteža mreža u stvarnom vremenu. Na razini proizvodnje dobrodošao je i razvoj „digitalnih blizanaca” elektrana.

Međusobna povezanost mreža nesumnjivo će rezultirati njihovom fleksibilnošću i otpornošću te se u tom smislu moraju nastaviti naponi za razvoj tih energetske međupovezanosti. Izvjestitelj također smatra da su od ključne važnosti zadaće budućih regionalnih koordinacijskih centara, ali i Agencije za suradnju regulatora.

Naposljetku, digitalne tehnologije i iskorištavanje podataka mogu nam pomoći da bolje predvidimo potražnju za energijom. U građevinskom sektoru razvija se tržište tehnologija za upravljanje potrošnjom energije pa EU treba raditi na uklanjanju prepreka tim aktivnostima. Sve te inovacije treba dodatno promicati i podupirati sredstvima EU-a jer su višefunkcionalne i smanjuju ranjivost energetske sustava.

Dostupnost energije za sve potrošače

Izvjestitelj se zalaže za načelo dostupnosti, koje proizlazi iz tržišta koja dobro funkcioniraju i potrošačima prihvatljive cijene. Kad je riječ o energiji, dostupnost ovisi i o zemljopisnim obilježjima. Europska unija i države članice trebale bi moći svim potrošačima, bilo privatnim ili profesionalnim, zajamčiti pristup održivoj energiji.

Stoga sami potrošači moraju postati punopravni sudionici u energetske sustavu, sami

proizvoditi energiju, ali i u najvećoj mogućoj mjeri smanjiti svoju potrošnju tijekom razdoblja vršne potrošnje. Vlastita potrošnja i energetske zajednice i dalje se suočavaju sa znatnim regulatornim i financijskim preprekama, koje EU može pomoći ukloniti.

Općenito, europsko je zakonodavstvo potrebno ažurirati kako bi se uzela u obzir nova razmatranja. Revizija zakonodavstva o električnoj energiji i energiji iz obnovljivih izvora ključan je prvi korak, ali mogućnosti za vlastitu potrošnju, pogotovo plina, moraju biti dostupne svim potrošačima, uključujući industrijske potrošače.

Ta su pitanja još važnija za izoliranija, otočna i najudaljenija područja, koja su slabije povezana s mrežama i često imaju više cijene energije.

Konkurentnost i vodeći položaj Europe u području tehnologija čiste energije

S obzirom na to da se svijet već gotovo godinu dana suočava s dosad nezabilježenom zdravstvenom i gospodarskom krizom, čini se da je EU napokon spreman razgovarati o potrebi da se zajamči naša strateška autonomija u lancima vrijednosti koji su ključni za naše gospodarstvo. Izvjestitelj smatra da je energija na prvom mjestu.

Unija ima sreću da na njezinom području rade predvodnici u području novih energetske tehnologije. Taj vodeći položaj treba zadržati jer će to biti nužan preduvjet za postizanje klimatske neutralnosti. Moramo razviti politiku inovacija, istraživanja i razvoja koja je na visini naših energetske ambicije.

To se prvenstveno temelji na različitim financijskim instrumentima EU-a (strukturnim fondovima te sektorskim fondovima kao što su Obzor Europa, Inovacijski fond, LIFE ili InvestEU). Osiguravanje mogućnosti financiranja za europske gospodarske subjekte dio je naše strateške autonomije i omogućit će im da se natječu i na globalnim tržištima.

Još jedan ključan element u osiguravanju konkurentnosti energetske aktera u njihovoj tranziciji jest iskorištavanje postojećeg znanja i iskustva u današnjim energetske sektorima. Iako će određene aktivnosti nestati, potrebno je očuvati s njima povezane vještine, znanje i iskustvo. To je, na primjer, slučaj s poslovima u području integracije mreža.

Izvjestitelj zahvaljuje svima koji su doprinijeli izradi ovog izvješća.

26.2.2021

MIŠLJENJE ODBORA ZA PROMET I TURIZAM

upućeno Odboru za industriju, istraživanje i energetiku

o europskoj strategiji za integraciju energetske sustava
(2020/2241(INI))

Izvjestiteljica za mišljenje: Elena Kountoura

PRIJEDLOZI

Odbor za promet i turizam poziva Odbor za industriju, istraživanje i energetiku da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uključi sljedeće prijedloge:

1. ističe da su prometni i turistički sektori ključni elementi europskog gospodarstva i u velikoj mjeri ovisni o energiji; naglašava da su za održivu preobrazbu tih sektora nužni preduvjeti integrirani energetske sustav kojim se podržavaju ciljevi EU-a za smanjenje stakleničkih plinova do 2030. i što skorije postizanje potpune klimatske neutralnosti, a najkasnije do 2050., zajedno s promjenom načina prijevoza u okviru koje se vodi načelom da je energetska učinkovitost na prvom mjestu;
2. naglašava da preobrazba u klimatski neutralne prometne i turističke sektore mora biti podložna strukturiranom dijalogu u kojem sudjeluju lokalne vlasti, uz istodobno jamčenje uključivog pristupa cjenovno pristupačnoj energiji za sve građane i industriju; smatra da se tom preobrazbom mora poštovati načelo tehnološke neutralnosti, da ona mora biti u skladu s ciljevima EU-a u pogledu ekološke i klimatske neutralnosti, da mora biti u skladu s ključnim načelima pravedne tranzicije i da se njome ne smije ugroziti povezanost udaljenih i otočnih regija, kao i najudaljenijih regija, uz uzimanje u obzir različitih polazišnih točaka država članica i jamčenje da nitko ne bude zapostavljen;
3. ističe da bi se u toj strategiji, uzimajući u obzir posljedice pandemije koronavirusa, trebala utvrditi vizija kojom se podupire klimatski neutralno gospodarstvo istodobno jačajući energetske sigurnost i konkurentnost, potičući radna mjesta i MSP-ove te štiteći zdravlje i okoliš, kao i promičući održivi rast i inovacije;
4. naglašava da se dekarbonizacija prijevoza može postići samo masovnom primjenom izravne i neizravne električne mobilnosti; ističe važnu ulogu rješenja za pretvaranje električne energije u drugo gorivo kao ključnog čimbenika za integraciju energetske sustava; poziva Komisiju i države članice da usvoje povoljan politički okvir za pravedan, cjenovno pristupačan i uravnotežen prijelaz na elektrifikaciju, gdje je to

moguće, svih vrsta prijevoza, kako u putničkom tako i u teretnom prometu, uključujući željeznički i javni vozni park i mreže te javni gradski prijevoz, zajedno sa sveobuhvatnim proširenjem infrastrukturne mreže za električno punjenje i punjenje gorivom;

5. naglašava da su alternativna goriva kojima se znatno smanjuje utjecaj na klimu i okoliš u skladu s ciljevima EU-a za dekarbonizaciju jedno od rješenja za sektore koji se teško mogu dekarbonizirati, kao što su zračni sektor, pomorski sektor, unutarnja plovidba i dio sektora cestovnog teretnog prometa ; poziva Komisiju da promiče uporabu takvih goriva zakonodavstvom EU-a, jačanjem istraživanja i razvoja, postupnim ukidanjem izravnih i neizravnih subvencija za fosilna goriva primjenom načela da onečišćivač plaća i utvrđivanjem standarda za niske emisije u zračnom i brodskom sektoru uzimajući u obzir tehničke mogućnosti i međunarodnu konkurentnost spomenutih sektora; poziva Komisiju da revizijom Direktive o oporezivanju energije uskladi oporezivanje energenata i električne energije s politikama EU-a u području okoliša i klime;
6. ističe veliku potrošnju energije u turizmu sa sezonskim fluktuacijama potražnje, što ima ozbiljan utjecaj na sigurnost opskrbe energijom i troškove energije; poziva Komisiju da predloži akcijski plan za sudjelovanje turističkog sektora u procesu integracije energetskeg sustava uzimajući u obzir, među ostalim mjerama, nužnost zaštite radnih mjesta koje stvara taj sektor, promicanje željezničkog turizma, zahtjeve koji se odnose na održivu i električnu mobilnost te objekte za punjenje brodova na električni pogon u luci i stvaranje kružnih energetskeg zajednica u održivom turizmu;
7. naglašava da promet može biti vrlo važan posrednik u uvođenju energije iz obnovljivih izvora, nudeći fleksibilnost potražnje i veliki potencijal za kapacitet za skladištenje energije; poziva Komisiju i države članice da potaknu integraciju prometnog i energetskeg sektora omogućavanjem uvođenja odgovarajućih poticaja, među ostalim za aktivne potrošače i energetske zajednice;
8. poziva Komisiju da promiče uporabu obnovljivih izvora energije u prometnom sektoru usporedno s daljnjim razvojem mreže infrastrukture za punjenje, infrastrukture za alternativna goriva i infrastrukture za opskrbu vodikom, među ostalim u prometnim čvorištima kao što su luke i zračne luke, u relevantnom zakonodavstvu, uključujući Direktivu o infrastrukturi za alternativna goriva; također ističe ulogu plinovoda u dekarbonizaciji energetskeg sustava;
9. ističe da neke otočne regije EU-a zbog svoje veličine, zemljopisnog položaja i turističke privlačnosti imaju ogroman potencijal za razvoj 100 % električne mobilnosti: smatra da je prioritet spajanje tih otoka na kopnenu elektroenergetsku mrežu kako bi se omogućilo učinkovito i ekološki prihvatljivo uvođenje električne mobilnosti; stoga poziva Europsku komisiju i države članice da hitno razviju potrebne elektroenergetske veze s otocima EU-a i među njima kako bi se zajamčila integracija tih područja s transeuropskim energetskeg mrežama te da osmisle projekte koji će otoke ili skupine otoka učiniti energetskeg samodostatnima uz korištenje obnovljivih izvora energije oslanjajući se na primjer projekta Tilos u okviru programa Obzor 2020.; naglašava, nadalje, da je potrebno posvetiti posebnu pozornost najudaljenijim regijama u procesu dekarbonizacije, među ostalim razvojem mehanizma pozitivne diskriminacije s obzirom

na njihovu veliku ovisnost o zračnom i pomorskom prometu;

10. pozdravlja namjeru Komisije da u kontekstu procjene nacionalnih energetske i klimatskih planova država članica analizira napredak prema ostvarenju cilja 15 % elektroenergetske međupovezanosti i razmotri odgovarajuće mjere; poziva, nadalje, Komisiju da se pobrine za to da se revizijama propisa o TEN-E-u i TEN-T-u u potpunosti podrži integriraniji energetski sustav, među ostalim većom sinergijom energetske i prijevozne infrastrukture, i uključivanje energetske međupovezanosti u projekte od zajedničkog interesa;
11. naglašava da će za provedbu strategije za integraciju energetskog sustava biti potrebna znatna financijska sredstva u skladu s Planom ulaganja za održivu Europu; poziva Komisiju da pri izradi akcijskih planova provodi temeljitu analizu svih predvidivih troškova, koristi i rizika.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	25.2.2021
Rezultat konačnog glasovanja	+: 48 -: 1 0: 0
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Magdalena Adamowicz, Andris Ameriks, José Ramón Bauzá Díaz, Izaskun Bilbao Barandica, Marco Campomenosi, Massimo Casanova, Ciarán Cuffe, Jakop G. Dalunde, Andor Deli, Karima Delli, Anna Deparnay-Grunenberg, Ismail Ertug, Gheorghe Falcă, Giuseppe Ferrandino, João Ferreira, Mario Furore, Søren Gade, Isabel García Muñoz, Jens Gieseke, Elsi Katainen, Elena Kountoura, Julie Lechanteux, Bogusław Liberadzki, Peter Lundgren, Benoît Lutgen, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Marian-Jean Marinescu, Tilly Metz, Giuseppe Milazzo, Cláudia Monteiro de Aguiar, Caroline Nagtegaal, Jan-Christoph Oetjen, Philippe Olivier, Rovana Plumb, Dominique Riquet, Dorien Rookmaker, Massimiliano Salini, Sven Schulze, Vera Tax, Barbara Thaler, István Ujhelyi, Petar Vitanov, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Lucia Vuolo, Roberts Zīle, Kosma Złotowski
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Clare Daly, Carlo Fidanza, Marianne Vind

POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

48	+
ECR	Carlo Fidanza, Peter Lundgren, Roberts Zīle, Kosma Złotowski
ID	Marco Campomenosi, Massimo Casanova, Julie Lechanteux, Philippe Olivier, Lucia Vuolo
NI	Mario Furore
PPE	Magdalena Adamowicz, Andor Deli, Gheorghe Falcă, Jens Gieseke, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Benoît Lutgen, Marian-Jean Marinescu, Giuseppe Milazzo, Cláudia Monteiro de Aguiar, Massimiliano Salini, Sven Schulze, Barbara Thaler, Elissavet Vozemberg-Vrionidi
Renew	José Ramón Bauzá Díaz, Izaskun Bilbao Barandica, Søren Gade, Elsi Katainen, Caroline Nagtegaal, Jan-Christoph Oetjen, Dominique Riquet
S&D	Andris Ameriks, Ismail Ertug, Giuseppe Ferrandino, Isabel García Muñoz, Bogusław Liberadzki, Rovana Plumb, Vera Tax, István Ujhelyi, Marianne Vind, Petar Vitanov
The Left	Clare Daly, João Ferreira, Elena Kountoura
Verts/ALE	Ciarán Cuffe, Jakop G. Dalunde, Karima Delli, Anna Deparnay-Grunenberg, Tilly Metz
1	-
NI	Dorien Rookmaker
0	0

Korišteni znakovi:

+ : za

- : protiv

0 : suzdržani

INFORMACIJE O USVAJANJU U NADLEŽNOM ODBORU

Datum usvajanja	18.3.2021
Rezultat konačnog glasovanja	+: 60 -: 11 0: 5
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Nicola Beer, François-Xavier Bellamy, Hildegard Bentele, Tom Berendsen, Vasile Blaga, Michael Bloss, Manuel Bompard, Paolo Borchia, Markus Buchheit, Cristian-Silviu Buşoi, Jerzy Buzek, Carlo Calenda, Andrea Caroppo, Maria da Graça Carvalho, Ignazio Corrao, Ciarán Cuffe, Josianne Cutajar, Nicola Danti, Pilar del Castillo Vera, Martina Dlabajová, Christian Ehler, Valter Flego, Niels Fuglsang, Lina Gálvez Muñoz, Claudia Gamon, Jens Geier, Nicolás González Casares, Bart Groothuis, Christophe Grudler, Henrike Hahn, Robert Hajšel, Ivo Hristov, Ivars Ijabs, Romana Jerković, Eva Kaili, Seán Kelly, Izabela-Helena Kloc, Zdzisław Krasnodębski, Andrius Kubilius, Miapetra Kumpula-Natri, Thierry Mariani, Eva Maydell, Joëlle Mélin, Dan Nica, Angelika Niebler, Ville Niinistö, Aldo Patriciello, Mauri Pekkarinen, Mikuláš Peksa, Tsvetelina Penkova, Clara Ponsatí Obiols, Sira Rego, Robert Roos, Maria Spyrali, Jessica Stegrud, Beata Szydło, Riho Terras, Grzegorz Tobiszowski, Patrizia Toia, Evžen Tošenovský, Marie Toussaint, Isabella Tovaglieri, Henna Virkkunen, Pernille Weiss, Carlos Zorrinho
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Matteo Adinolfi, Andrus Ansip, Damien Carême, Jakob G. Dalunde, Cyrus Engerer, Cornelia Ernst, Elena Kountoura, Elena Lizzi, Marian-Jean Marinescu, Sven Schulze, Nils Torvalds

POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U NADLEŽNOM ODBORU

60	+
EPP	François-Xavier Bellamy, Hildegard Bentele, Tom Berendsen, Vasile Blaga, Cristian-Silviu Buşoi, Jerzy Buzek, Maria da Graça Carvalho, Pilar del Castillo Vera, Christian Ehler, Seán Kelly, Andrius Kubilius, Marian-Jean Marinescu, Eva Maydell, Angelika Niebler, Aldo Patriciello, Sven Schulze, Maria Spyrali, Riho Terras, Henna Virkkunen, Pernille Weiss
S&D	Carlo Calenda, Josianne Cutajar, Cyrus Engerer, Niels Fuglsang, Lina Gálvez Muñoz, Jens Geier, Nicolás González Casares, Robert Hajšel, Ivo Hristov, Romana Jerković, Eva Kaili, Miapetra Kumpula-Natri, Dan Nica, Tsvetelina Penkova, Patrizia Toia, Carlos Zorrinho
Renew	Andrus Ansip, Nicola Danti, Martina Dlabajová, Valter Flego, Claudia Gamon, Bart Groothuis, Christophe Grudler, Ivars Ijabs, Mauri Pekkarinen, Nils Torvalds
Verts/ALE	Michael Bloss, Damien Carême, Ignazio Corrao, Ciarán Cuffe, Jakop G. Dalunde, Henrike Hahn, Ville Niinistö, Mikuláš Peksa, Marie Toussaint
The Left	Manuel Bompard, Cornelia Ernst, Elena Kountoura, Sira Rego
NI	Clara Ponsatí Obiols

11	-
Renew	Nicola Beer
ECR	Robert Roos, Jessica Stegrud
ID	Matteo Adinolfi, Paolo Borchia, Markus Buchheit, Elena Lizzi, Thierry Mariani, Joëlle Mélin, Isabella Tovaglieri
NI	Andrea Caroppo

5	0
ECR	Izabela-Helena Kloc, Zdzisław Krasnodębski, Beata Szydło, Grzegorz Tobiszowski, Evžen Tošenovský

Korišteni znakovi:

+ : za

- : protiv

0 : suzdržani